

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-22/08 και C-23/08

Αθανάσιος Βάτσουρας

και

Γιόσιφ Κουπατάντζε

κατά

Arbeitsgemeinschaft (ARGE) Nürnberg 900

(αιτήσεις του Sozialgericht Nürnberg για την έκδοση προδικαστικής απόφασης)

«Ευρωπαϊκή ιθαγένεια — Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων — Άρθρα 12 ΕΚ και 39 ΕΚ — Οδηγία 2004/38/ΕΚ — Άρθρο 24, παράγραφος 2 — Εκτίμηση του κύρους — Υπήκοοι κράτους μέλους — Επαγγελματική δραστηριότητα εντός άλλου κράτους μέλους — Επίπεδο της αμοιβής και διάρκεια της δραστηριότητας — Διατήρηση της ιδιότητας του “εργαζομένου” — Δικαίωμα λήψεως παροχών υπέρ των αναζητούντων εργασία»

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer της 12ης Μαρτίου 2009 I - 4588
Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 4ης Ιουνίου 2009 I - 4609

Περίληψη της απόφασης

1. *Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων — Εργαζόμενοι — Έννοια — Ύπαρξη σχέσεως εργασίας — Άσκηση πραγματικής και ουσιαστικής δραστηριότητας*
(Άρθρο 39 ΕΚ)
2. *Ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ενώσεως — Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών — Οδηγία 2004/38 — Παρέκκλιση από την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως των πολιτών της Ενώσεως*
(Άρθρο 39 § 2 ΕΚ οδηγία 2004/38 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 24 § 2)

3. Κοινωνικό δίκαιο — Αρχές — Ίση μεταχείριση — Διάκριση λόγω ιθαγενείας — Απαγορεύεται — Πεδίο εφαρμογής
(Άρθρο 12 ΕΚ)

1. Ανεξάρτητα από το χαμηλό επίπεδο της αμοιβής και από τη βραχεία διάρκεια της επαγγελματικής δραστηριότητας, όπως όταν πρόκειται για μια περιορισμένης σημασίας και σύντομη επαγγελματική δραστηριότητα η οποία δεν εξασφαλίζει τη συντήρηση του ενδιαφερομένου ή για δραστηριότητα που διήρκεσε λίγο περισσότερο από ένα μήνα, κατόπιν σφαιρικής εκτιμήσεως της οικείας σχέσεως εργασίας δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να θεωρηθεί αυτή από τις εθνικές αρχές ως πραγματική και γνήσια, ώστε να είναι δυνατό να αναγνωριστεί υπέρ του ενδιαφερομένου η ιδιότητα του «εργαζομένου» υπό την έννοια του άρθρου 39 ΕΚ.

Συναφώς, ο όρος «εργαζόμενος», υπό την έννοια του άρθρου 39 ΕΚ, έχει κοινοτικό περιεχόμενο και δεν πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Ως «εργαζόμενος» πρέπει να θεωρείται κάθε άτομο που ασκεί πραγματικές και γνήσιες δραστηριότητες, αποκλεισμένων των δραστηριοτήτων που είναι τόσο περιορισμένες ώστε να εμφανίζονται ως καθαρώς περιθωριακές και επουσιώδεις. Το κύριο χαρακτηριστικό της σχέσεως εργασίας είναι το γεγονός ότι ένα άτομο παρέχει, κατά τη διάρκεια ορισμένου χρόνου, προς έτερο και υπό τη

διεύθυνσή του υπηρεσίες έναντι των οποίων λαμβάνει αμοιβή.

(βλ. σκέψεις 25-26, 30)

2. Όσον αφορά το δικαίωμα των υπηκόων των κρατών μελών που αναζητούν εργασία σε άλλο κράτος μέλος, πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το άρθρο 39, παράγραφος 2, ΕΚ η παρέκκλιση από την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως που προβλέπεται υπέρ των πολιτών της Ενώσεως εκτός των μισθωτών, των μη μισθωτών (αυτοτελώς απασχολούμενων), των ατόμων που διατηρούν την ιδιότητα αυτή και των μελών της οικογένειάς τους, που διαμένουν στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής, την οποία προβλέπει το άρθρο 24, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ενώσεως και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, που τροποποίησε τον κανονισμό 1612/68 και κατάργησε τις οδηγίες 64/221, 68/360, 72/194, 73/148, 75/34, 75/35, 90/364, 90/365 και 93/96, άρθρο κατά το οποίο το κράτος μέλος υποδοχής δεν είναι υποχρεωμένο να χορηγεί δικαίωμα σε κοινωνικές παροχές, ιδίως στους αναζητούντες εργασία, επί χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από εκείνο κατά τη διάρκεια του οποίου δικαιούνται να διαμένουν σ' αυτό.

Συναφώς, οι αναζητούντες εργασία σε άλλο κράτος μέλος υπήκοοι κρατών μελών, οι οποίοι έχουν πραγματικούς δεσμούς με την αγορά εργασίας του άλλου αυτού κράτους, μπορούν να επικαλούνται το άρθρο 39, παράγραφος 2, ΕΚ προκειμένου να ζητήσουν παροχή οικονομικής φύσεως που προορίζεται να διευκολύνει την πρόσβαση στην οικεία αγορά εργασίας. Εναπόκειται στις αρμόδιες εθνικές αρχές και, ενδεχομένως, στα εθνικά δικαστήρια όχι μόνο να διαπιστώνουν την ύπαρξη πραγματικών δεσμών με την αγορά εργασίας, αλλά και να εξετάζουν τα στοιχεία που συνθέτουν την οικεία παροχή, ιδίως τον σκοπό της και τις προϋποθέσεις χορηγήσεώς της. Ο σκοπός της παροχής πρέπει να εξετάζεται αναλόγως των αποτελεσμάτων της και όχι βάσει της τυπικής της δομής. Έτσι, δεν μπορούν να θεωρούνται «παροχές κοινωνικής πρόνοιας», υπό την έννοια του άρθρου 24, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38, οι παροχές οικονομικής φύσεως οι οποίες, ανεξάρτητα από τον χαρακτηρισμό τους κατά την εθνική νομοθεσία, προορίζονται να διευκολύνουν την πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

3. Το άρθρο 12 ΕΚ δεν εμποδίζει την εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως που στερεί τους υπηκόους των κρατών μελών από παροχές κοινωνικής πρόνοιας οι οποίες χορηγούνται σε υπηκόους τρίτων κρατών.

Συγκεκριμένα, το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, ΕΚ απαγορεύει, εντός του πεδίου εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚ και με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεών της, κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας. Η διάταξη αυτή αφορά καταστάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου όπου υπήκοος κράτους μέλους υφίσταται δυσμενή διάκριση έναντι υπηκόων άλλου κράτους μέλους απλώς και μόνο λόγω της ιθαγενείας του και δεν προορίζεται να έχει εφαρμογή σε περιπτώσεις ενδεχόμενης διαφορετικής μεταχείρισεως μεταξύ υπηκόων των κρατών μελών και υπηκόων τρίτων κρατών.

(βλ. σκέψεις 34-35, 40-42, 44-46, διατακτ.

1)

(βλ. σκέψεις 51-53, διατακτ. 2)